Št. 96 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) — Trstu, v petek 24. aprila 1925. Posamezna številka 20 cent. Letnik L.

Izhaja, izvzemši pondeljek, vsak dan popoldne. Uredništvo: ulica Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Odgovorni urednik Prof. F. Peric. — Lastnik tiskarne Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—, 3 mesece L 20.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.— Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Licejska knjižnica LJUBLJANA

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2.— Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20. I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Odmevi afere s profesorjem Vebrom

Tukajšnji italijanski tisk je glede afere s profesorjem Vebrom nekam čudno malobeseden. Po vseh dosedanjih izkustvih ob sličnih prilikah smo pričakovali groma in treska. Mesto tega pa so italijanska glasila utihnila. Nič več ni natolcevanja na naslov profesorja Vebra, nič napadov na Slovence, nič krika o protidržavni in panslavistični propagandi. Kje je razlaga za ta presenetljivi pojav, kako naj ga razumemo? Ali se je v povzročiteljih te skrajno odijozne afere samih zbudila zavest, da so zagrešili dejanje grde nekorektnosti, dejanje, ki se ne da opravičiti z nobenega vidika: ne z ozirom na potrebno razmerje med obema plemenoma, ne z ozirom na ugled državne uprave, in še najmanj z ozirom na interes države in njenih državljanov našega plemena. Ali pa so morda dobili kak migljaj od strani, kjer imajo več razsodnosti in pravega spoznanja? Pa naj bo kakor hoče: mi smo hoteli le zabeležiti presenetljivo dejstvo.

Le takoj po aretaciji profesorja Vebra, neposredno po tem dogodku, so imeli tržaški listi nekoliko besede. «Il Popolo di Trieste» je skušal kovati kapital svoje protislovanske manjšinske politike, predstavljajoč ta dogodek, kakor da se je izvršilo veliko dejanje, potrebno in koristno za ugled države in njeno varnost. Pa tudi ta list se je menda nekoliko zavedel, da se stvar, ki jo brani in hvali, ne da opravičiti z veljavnimi argumenti. Sicer bi si ne bil skušal pomagati z neslanim dovtipom o «Nemcu Weber-ju». Kak Slovenec je neki to, — je menil — ko ima ime nemškega izvora! Gospodje naj bi bili nekoliko previdnejši s takim izsledovanjem izvora priimkov odličnih oseb v našem taboru, kajti mi bi mogli zasukati sulico, da bi se zadrla v njihovo lastno meso.

Gospodje so neprevidni s takimi svojimi «argumenti». Če bi poznali zgodovino političnega življenja ob Adriji, oziroma — če jo poznajo — če bi jo hoteli uvaževati, bi bili nekoliko previdnejši na to stran. Kajti ta zgodovina govori, da je mnogo prvakov italijanstva v naših krajih nosilo pristno slovanske priimke, da so prihajali iz slovanskih zibeli našega Primorja in Dalmacije, da je slovanska kri plodila njivo njihovega italijanstva! Tako je bilo v Trstu, tako v Gorici, tako v Istri, tako v Dalmaciji, tako — tu še posebno — na istrskih otokih. Če bi hoteli navajati posamezna imena, bi napolnili celo knjigo. V političnih borbah proti Slovanom ob Adriji so stali, med drugimi, v prvih vrstah možje, ki so morali rabiti našo besedo, če so hoteli govoriti s — svojo lastno materjo. Niso to dejstva, s katerimi bi se mogli mi bahati, toda tako govori zgodovina priimkov in na tem ne moremo ničesar menjati. Kdor bi hotel oporekati temu, ali ne pozna te zgodovine, ali pa jo hoče potajevati, ker ga resnica v nji — ženira.

Mi ne čutimo nikake potrebe, da bi izsledovali narodni izvor priimka profesorja Vebra. Nam in menda vsemu razsodnemu svetu zadostuje dejstvo, da je rečeni profesor slovenskega rojstva, da je Slovenec po mišljenju in čustvovanju, da je ugleden slovenski znanstvenik, da je med prvaki slovenskih kulturnih delavcev in uvaževan predstavnik slovenske kulture in slovenskega kulturnega snovanja pred vnanjim svetom. Če gospodje na italijanski strani še ne verujejo, jih moramo zopet napotiti na naslov moža, čigar avtoritete tudi oni sami ne morejo zanikati. Naj le povprašajo gospoda Benussija, profesorja na vseučilišču v Padovi, filozofa in psihologa evropskega slovesa, moža, ki se italijanski narod more ponašati z njim pred svetom.

In z možem take veljave, kakor je profesor Veber, s tako odličnim predstavnikom tiste jugoslovenske kulture, s katero hoče baje Italija iskati stike, se je zgodilo v Trstu, kar — se je zgodilo. Če gospodje niso nepoboljšljivo zakrknjeni v svoji plemenu našemu sovražni manjšinski politiki, mora tudi njih obiti zavest, da se je s profesorjem Vebrom dogodilo, kar bi se ne bilo smelo dogoditi v kulturni in vrhu tega prijateljski državi! In skrajno neprijetna jim mora biti zavest, da so se oni še hvalili in ponašali s tem, kar se je dogodilo.

Gori smo rekli, da bi mogli mi sulico, naperjeno proti profesorju Vebru, na podlagi zgodovinske resnice zasukati, da bi se zadrla v njihovo meso. Dejstvo pa je, da se ta zgodovina prejšnjih časov ponavlja tudi v sedanjih. Tudi v današnjih časih plodijo njivo italijanstva — in celo skrajnega — možje s priimki drugorodcev. Navesti bi mogli razne Liebmanne, Heilande, Dörflese, Kürnerje, Le Lièvre (kapitan milice v Gorici) itd. in slednjič še, če hočete, da posežemo dalje: Stringherje, Schanzerje, Delcroix...! Imena torej, o katerih menda ne bo hotel nikdo trditi, da so pristno italijanska.

V prejšnji številki našega lista smo že opozarjali ne le na možnost, marveč na veliko verjetnost, da afera s profesorjem Vebrom utegne izzvati onkraj meje odmeve, neugodne za vnanjo politiko naše države in za nje stremljenje po stikih s sosedno jugoslovensko državo. Mislili smo v prvi vrsti na jugoslovenski tisk. Vse kaže pa, da val razburjenja utegne zavzeti širše dimenzije. Za danes ugotavljamo le, da je akademska mladina v Ljubljani že sklicala protestno zborovanje na tamkajšnjem vseučilišču. In če še računamo z verjetnostjo, da bodo ljubljanskemu zgledu sledili v Zagrebu in morda tudi v Beogradu, potem mora biti jasno tudi slepcu, da je treba v interesu italijanske vnanje politike in nje razmerja napram sosedni jugoslovenski državi le živo obžalovati afero s profesorjem Vebrom. Zato smemo pričakovati, da vodilni činitelji v naši državi ukrenejo potrebno, da se ta skrajno neljubi dogodek sanira in preprečijo zle posledice.

Med temi pa je ena, na katero moramo še posebno opozoriti. Posledica zemljepisnega položaja, tesnega teritorijalnega sosedstva, in vsled tega neogibnih in potrebnih gospodarskih stikov med obema deželama je, da se mudi v Jugoslaviji neprenehoma veliko število državljanov Italije, bodisi po kupčijskih poslih, bodisi da iščejo tam zunaj drugačnega zaslužka. Mrgoli jih v Ljubljani, v Zagrebu, in Beogradu, širom vse države, da niti ne govorimo o Dalmaciji. In neoporečno dejstvo je, da se povsod povsem svobodno gibljejo, da morejo javno govoriti svoj jezik, ne da bi morali slišati le ene same neljube besede. To je gotovo velika ugodnost zanje. Tudi z ozirom na te italijanske državljane je globoko obžalovati afero s profesorjem Vebrom.

Končno še eno ugotovitev. Te dni so imeli bolgarski dijaki v Gradcu, **z dovoljenjem redarstvene oblasti javno zborovanje** z ozirom na žalostne dogodke v njih domovini. Naglašamo: **javno zborovanje** in ne kako znanstveno in nepolitično predavanje. Tako kulantna se je pokazala graška redarstvena oblast, čeprav bi imela — z ozirom na razburjenje bolgarskih dijakov in navzkrižja v mišljenju med njimi — tisočkrat več razloga za zabrano, nego so ga imeli tisti, ki so na tako grd način preprečili Vebrovo predavanje in ki so izsilili tako poniževalen izgon tega znanstvenika iz Trsta.

Protest jugoslov. vlade v Sofiji

Jugoslavija ni v nikaki zvezi z atentatom

Pred zasedanjem narodne skupščine

BEOGRAD, 23. (Izv.) Ministrski svet se je sestal danes pod predsedstvom ministra za socijalno politiko Marka Gjuričića. Na dnevnem redu je bila razprava o načrtu za invalidski zakon. Zvečer se je seja nadaljevala od 20.-21. ure. Zakonodajni odbor se je bavil danes tudi z načrtom tiskovnega in stanovanjskega zakona.

Namestnik min. predsednika Marko Gjuričić, se je sestal s predsdnikom narodne skupščine. Dogovorila sta se glede programa prihodnjih sej narodne skupščine. Na dnevni red pride razprava: 1) o invalidskem; 2) tiskovnem in 3) stanovanjskem zakonskem načrtu.

V parlamentarnih krogih se opaža precejšnja živahnost. Posebno veliko je zanimanje za dogodke na Bolgarskem. Z ogorčenostjo se komentirajo izjave zunanjega ministra Kalkova in ministra za notranje zadeve Ruseva, s katerimi sta hotela ministra spraviti Jugoslavijo z dogodki v Sofiji.

Iz Sofije poročajo, da je danes jugoslovenski poslanik Rakić posetil bolgarskega zunanjega ministra Kalkova ter protestiral proti širjenju vesti, da je jugoslovenska vlada soudeležena pri atentatu v cerkvi sv. Nedelje. Vse kaže, da se bolgarska vlada v tem oziru umika. Tako je na pr. izostala iz stenografskega zapisnika sobranja izjava notranjega ministra Ruševa proti Jugoslaviji.

Dr. Ninčić je zvečer pozval k sebi bolgarskega poslanika Vakarevskega. Sporočil mu je, da je sofijski poslanik Rakić protestiral pri bolgarski vladi radi izjav ministrov Kalkova in Ruseva. Razgovor je trajal od 19. do 20. ure. Po konferenci je Vakarevski izjavil novinarjem, da so vesti o odpovedi kralja Borisa neresnične.

Iz Sofije poročajo, da je bil pripravljen načrt za revolucijo na Bolgarskem 24. novembra 1924. na komunističnem kongresu na Dunaju. Na razpolago so bili stavljeni ogromni zneski.

Proglas vojnega ministra

SOFIJA, 23. Vojni minister je izdal na vojsko proglas, kjer ugotavlja nalogo, ki jo ima vojska za zagotovitev miru v državi. Proglas se spominja atentata na kralja in nezaslišanega zločina v katedrali ter povdarja, da je bila pri tem prav občutno prizadeta vojska, ki je zgubila 14 generalov, med temi enega bivšega ministra, enega poveljnika armade in več divizijskih poveljnikov.

Proglas nadaljuje, da je narod s proglasitvijo obsednega stanja zaupal svojo usodo vojski in njenim ustanovam, katerih naloga je da zagotovijo varnost domovine in da ščitijo z vsemi razpoložljivimi sredstvi osebe in imovino državljanov.

«Izkažimo se vredne zaupanja, ki ga ljudstvo goji do nas in posvetimo naši nalogi vse naše energije, našo voljo, smisel za pravico in disciplino, da dokažemo s tem, da so bile upravičene nade ljudstva in našega vladarja. Da bomo lažje kos plemeniti in delikatni misiji, ki čaka vojsko, moramo apelirati na vse dobre bolgarske patrijote. Pozivamo nasprotnike, da odnehajo od svojih nesmiselnih izzivanj, ki morejo le zvišati število nedolžnih žrtev.»

Zvišanje stanja bolgarske vojske

PARIZ, 23. Poslaniška konferenca je dovolila Bolgariji spričo poslednjih komunističnih atentatov zvišanje staleža vojske za 7.000 mož. To zvišanje je veljavno le do 31. maja t. l.

Zasedanje sobranja odgodeno

SOFIJA, 23. Zasedanje sobranja je bilo odgodeno do 6. junija. Po sprejetju proračuna bo sobranje šlo na počitnice, da bodo poslanci lahko razložili svojim volilcem peklenske načrte, ki jih je obrezuspešila policija. Angorska skupščina je poslala sobranju sožalno brzojavko.

Grčija in bolgarski dogodki

ATENE, 23. Ministrski predsednik Michalocopoulos je izjavil novinarjem glede bolgarskih dogodkov naslednje: Grčija nima nikakega razloga, da se vmešava v bolgarske notranje zadeve. Ministrski predsednik je pri tej priliki omenil tudi dejstvo, da se Grčija ni vmešavala niti v albanske notranje zadeve, kar prav dobro dokazuje lojalno postopanje grške vlade napram sosednim državam. Trezno zasledujemo razvoj dogodkov v Bolgariji ter se trdno nadejamo, da ne bodo vplivali preko bolgarske meje.

ATENE, 23. Listi so silno vznemirjeni radi predloga, da se zviša stalež bolgarske vojske.

Izjava tretje internacijonale

glede bolgarskih atentatov

MOSKVA, 23. Izvršilni odbor tretje komunistične internacijonale objavlja izjavo glede obdolžitev, da je tretja internacijonala sodelovala pri atentatu v cerkvi sv. Nedelje v Sofiji. Izjava pravi, da nobena sekcija tretje internacijonale, ki po svojih načelih obsoja individualne teroristične akte, ni imela in ne more imeti nikakih zvez s povzročitelji navedenega atentata. Izvršilni odbor zatrjuje, da so vesti o odkritih dokumentih, ki kažejo na tesno zvezo med atentatorji in tretjo komunistično internacijonalo, popolnoma izmišljene. Ravno tako so neutemeljena poročila bolgarskih listov, ki pišejo, da je tretja internacijonala pripravljala revolucijo v Bolgariji.

Aretacije bolgarskih komunistov v Berlinu

BERLIN, 23. Policija je nepričakovano udrla v Schillerjevi ulici v Charlottenburgu na sejo bolgarskega kluba, pri kateri je bilo navzočih 38 študentov in je vse aretirala. Ker je bolgarski klub izrazito komunistično-revolucijonarna organizacija, ki ji načeljujeta dr. Bojčev in Černov, je pričakovati še nadaljnih aretacij in to tembolj, ker je policija ugotovila, da so imeli vodje bolgarskega kluba preteklo soboto tajne mednarodne razgovore, katerih so se udeležili tudi trije Kitajci, ki so bili sedaj istotako aretirani. Obstoja sum, da je bil ta klub najmanj vsaj posredno udeležen na atentatu v Sofiji. Radi aretacije in številnega materijala, ki je bil zaplenjen, se že vrše pogajanja med nemškim zunanjim ministrom in bolgarsko vlado. Bolgarski poslanik v Berlinu se je v torek v zunanjem uradu osebno informiral o stanju preiskave.

Herriot predsednik francoske zbornice

Pretep med levičarskimi in desničarskimi poslanci

PARIZ, 23. Ker je dosedanji predsednik zbornice Painlevé postal ministrski predsednik, je volil parlament danes novega predsednika. Izvoljen je bil dosedanji ministrski predsednik Herriot. Pri volitvi je prišlo do resnega incidenta. Člani opozicije se prve volitve niso udeležili. Pri drugi volitvi se je poslanec Barabant (skrajna desnica) postavil za tajnika, da kontrolira volitev. Poslanci, ki so se zbrali pred ministrskimi klopmi, so glasno protestirali proti temu. Nekaj levičarskih poslancev je odšlo na estrado, kjer je prišlo do pretepa. Najprej se je spopadlo nekaj poslancev, kasneje pa se je udeležilo pretepa več kot sto poslancev. Sluge niso mogli vzpostaviti miru in predsednik je moral prekiniti sejo. Po zopetni otvoritvi seje je bil pri drugi volitvi Herriot izvoljen za predsednika z 266 od 267 oddanih glasov. Nato se je zbornica odgodila do jutri popoldne.

Opozicijonalni listi o Herriotovi izvolitvi

PARIZ, 23. Z izvolitvijo Herriota za zborničnega predsednika se bavijo le opozicijonalni listi. «Figaro» pravi, da uživa Herriotova osebnost velike simpatije, a vendar pada število njegovih pristašev čim bolj. «Gaulois» izjavlja: Ta zbornica se mora čim prej razpustiti in najti se mora ustavodajno sredstvo, ki bo nekaterim njenim članom onemogočalo, da kujejo politični kapital s svojo negativno propagando med volilci.

Aretacije zagrebških komunistov

ZAGREB, 23. Danes popoldne je zagrebška policija aretirala v kavarni Nedolić bivšega komunističnega poslanca Kosta Novakovića in študenta Bergmanna. Ta je na cesti hotel zbežati, a so ga detektivi kmalu zopet vjeli. Novakovića so zaslišali v političnem oddelku zagrebške policije. Obdržali so ga v zaporu. Razen tega je policija danes izvršila hišne preiskave pri nekaterih drugih osebah, vendar ni bil nihče drugi aretiran. — Obtožba proti komunistu Kosiću, ki je že dalj časa zaprt, se je izročila predsedništvu zagrebškega sodnega stola, ki bo najbrž odredil razpravo na prve dni maja.

Sporazum med Poljsko in Češkoslovaško

Politična važnost poseta dr. Beneša v Varšavi

PRAGA, 23. Češkoslovaški tiskovni urad objavlja danes iz Varšave kratko formalno poročilo, ki veli:

V poslopju ministrskega predsedstva je bila danes konferenca v svrho ugotovitve vsebine trgovinske pogodbe, pogodbe o razsodišču in pogodbe o likvidaciji sporov, ki so bile dogovorjene med Poljsko in Češkoslovaško. Končni podpis pogodb, glede katerih vlada med obema vladama popolno soglasje, se izvrši danes dopoldne.

Po poročilih iz inozemstva zasledujejo diplomatični krogi poset dr. Beneša pazljivo in z zanimanjem. Vzrok, da se je izvršil podpis trgovinske pogodbe in razsodišča na tako neobičajen način, pripisujejo okolnosti, da je hotela Češkoslovaška s posetom dr Beneša v Varšavi javno manifestirati in dokumentirati dejstvo, da so vse spornosti med obema slovanskima državama poravnane in da se tudi obojestranski interesi približujejo skupnosti.

3 komunisti obsojeni na smrt

13 pa na dosmrtno ječo

LEIPZIG, 23. Vrhovno sodišče za zaščito republike je obsodilo na smrt 3 komuniste in sicer Neumanna, Poegea in Skoblenskega; ostalih 13 komunističnih obtožencev je bilo obsojenih na dosmrtno ječo. Proces je trajal skoraj dva meseca. Dokazano je, da so obtoženci leta 1923 po navodilih in z gmotno podporo moskovske komunistične internacijonale organizirali teroristične oddelke v svrho vzpostavitve sovjetskega sistema v Nemčiji. Glasom izpovedi prič so nekateri emisarji komunistične internacijonale bivali v poslopju sovjetskega poslaništva v Berlinu. Nemške policijske oblasti so pravočasno odkrile nameravane atentate na vodilne politične osebnosti Nemčije, ki so jih organizirali ti obtoženci.

Prvi general pri italijanskem Rdečem križu

RIM, 22. Z naredbo vojnega ministra Mussolinija je bil generalni ravnatelj Rdečega križa gr. uff. Cesare Baduel povišan v generala. To je prvič, da je bil višji častnik italijanskega Rdečega križa imenovan za generala.

Najstarejši človek na svetu

RIM, 23. V eni izmed dvoran Galerije na trgu Colonna je na ogled občinstvu najstarejši človek na svetu Zoro Aga, ki ima 150 let. Zoro Aga je imel 23 sinov. Njegova žena ima 87 let. Delal je še pred 4 leti. V Rimu bo ostal še nekaj dni, nato bo obiskal Napolj, Benetke in Turin. Od tu se odpelje v Francijo in kasneje v Južno Ameriko. Spremljata ga dva prijatelja. Neki novinar ga je vprašal, kako da je učakal tako visoko starost. Starec mu je rekel, da je imel zelo burno življenje; a živel je čednostno. Kadil ni nikdar; tudi kave in likerjev ni pil.

Pravi romar

RIM, 23. Včeraj je prispel v Rim neki kmet, ki se je podal na romanje v Rim pred 18 dnevi iz Desio. Romar je napravil vso pot peš in sicer ker je to obljubil svojemu očetu in staremu očetu. Njegov oče je napravil isto pot peš l. 1900., stari oče pa l. 1925. Romal je skozi Assisi in si tako ogledal kraje, v katerih je deloval sv. Frančišek. V njegovi popotni knjižici so podpisani zastopniki vseh občin, skozi katere je potoval. Da bo njegova pokora še večja, se je podal na pot brez denarja. Kakor pripoveduje, je srečal v Bologni nekega Šveda, ki potuje v Rim tudi peš.

Silni nalivi v Benetkah

Barka s tremi ribiči se potopila

BENETKE, 23. Silen dež se je zlil z močnim grmenjem in bliskanjem na mesto ter presenetil številne čolne na visokem morju. Barke so rešili iz nevarnosti motorni čolni ognjegascev.

Velik ribiški čoln pa je nevihta obrnila ter ga vrgla na nabrežje. Moštvo, obstoječe iz treh ribičev, se pogreša in obstoja strah, da je našlo smrt v valovih.

Odmevi portugalske vstaje

LIZBONA, 23. Vlada je pooblastila policijo, da odvede v trdnjavo Elvar onih 38 oficirjev, ki so bili zaprti na bojni ladji «Vasco De Gama». Cimha Leal je naslovil na zbornico pismo, v katerem pod častno besedo izjavlja, da ni bil soudeležen pri poslednjih revolucijonarnih dogodkih ter dostavlja, da bo odložil poslanski mandat, če ga vlada ne izpusti iz zapora.

Poslanca Cimha Leal in Darchiva Lureja v zaporu

LIZBONA, 23. Poslanska zbornica je pooblastila ministrskega predsednika, da izda dekret, na podlagi katerega se ukinejo ustavodajne svoboščine še za dobo 15 dni. Ta ukrep je potreben radi tega, da vzpostavi vlada red in mir v deželi. Poveljnik prve divizije je naslovil na ministrskega predsednika pismo, v katerem ga prosi za pooblastilo, da pridrži v zaporu poslanca Cimha Leala in Darchivo Lurejo. Do sedaj so oblasti aretirale 150 upornikov. Vsi ti so bili oddani v ječe, ki jih stražijo močni vojaški oddelki.

60 mož poginilo

pri potopu japonskega parnika

PARIZ, 23. Japonski parnik «Raifuku Maru» se je potopil v vodah Nove Škotske. Prekoatlantski parnik «Homeric», ki je prihitel na pomoč, je prispel prepozno. Kapitan tega parnika javlja, da je videl, kako se je potopil imenovani japonski parnik. Utonila je tudi vsa posadka obstoječa iz 60 mož.

Tagore težko bolan

LONDON, 23. Rabindranath Tagore je nevarno obolel. Tako piše iz Indije pesnikov prijatelj listu «Manchester Guardian». Takoj po svojem prihodu v Bombay dne 17. februarja je bil Rabindranath Tagore preiskan od zdravnikov, ki so ugotovili, da je njegovo srce v slabem stanju in da ga more le popoln počitek rešiti hujše bolezni.

Prepoved praznovanja 1. maja na Španskem

MADRID, 23. Oblastva so zastopnikom delavskih sindikatov odrekla dovoljenje za svečanosti povodom proslavitve 1. maja.

Zarota proti diktatorju Primo de Rivera

PARIZ, 23. Kakor javljajo iz Madrida, je prišla španska policija na sled zaroti, naperjeni proti diktatorju Primo de Rivera. Središče te zarote je bilo odkrito v Malagi.

Ameriške finance in nemške volitve

NEW YORK, 22. «Times» poroča, da so se nekateri newyorški bankirji, ki se bavijo z nemškimi industrijskimi posojili, odločili, da bodo ta posojila začasno zadržali, dokler se ne izve izid predsedniških volitev v Nemčiji. Nekateri bankirji so izjavili, da bo značil uspeh Hindenburga konec nemških industrijskih posojil na newyorškem trgu. Večina pa je vseskozi pripravljena počakati nadaljnega razvoja dogodkov.

DNEVNE VESTI

Izjave videmskega prefekta v Vipavi

Včerajšnji «Piccolo» objavlja dopis iz Vidma, ki odločno oporeka našemu poročilu o izjavah videmskega prefekta v Vipavi, pred vsem glede potrebe, da uradniki poznajo jezik ljudstva, in pa glede slovenskega jezika v osnovnih šolah.

Naš odgovor je kratek. Mi smo dobili podatke od resnih zrelih, razumnih in brezpogojno zanesljivih oseb, ki so bile prisotne pri sprejemu v občinski dvorani in na banketu. Odkrito bodi povedano «Piccolu», da takim osebam verujemo mi bolj nego njegovemu sedanjemu zanikanju od — nepoznane strani.

„Na naslov slovenskih županov"

Z ozirom na članek, ki smo ga priobčili v našem listu dne 10. aprila t. l., smo prejeli od Pevskega in bralnega društva «Sloga» v Ročinju sledeče pojasnilo:

«Blagovolite g. urednik, priobčiti teh par vrstic z ozirom na članek, v katerem je bil imenovan ročinjski župan g. Gorjup, češ da ni hotel dati dovoljenja za prireditev, ki se je vršila v Ročinju. V resnici je g. župan odrekel dovoljenje le z namenom, da bi prišlo v Ročinju do združitve dveh narodnih društev — «Sloge» in «Narodne čitalnice».

Izjavil je dobesedno: «Združitev obeh društev je vasi le v dobro, in da bi se to doseglo, bi najraje ne dal dovoljenja ne enemu ne drugemu društvu, dokler se to ne zgodi». Ko pa je društvo «Sloga» obrazložilo svoje težnje, že začete priprave za prireditev in s tem združene stroške in pomisleke, da bi taka imperativna gesta združitev lahko kompromitirala, je pa g. Gorjup dal brez odlašanja dovoljenje.

Župan g. Gorjup torej po našem mnenju ne spada v kategorijo tistih, ki ovirajo naš kulturni napredek.

Slovenskim županom!

Videmski prefekt comm. Ricci je že pred svojim potovanjem po naših krajih (potovanje ga je v tem še bolj potrdilo) uvidel, da je naše ljudstvo kulturno, mirno in redno, — zrelo, da samo odloča o svojih kulturnih prireditvah. To priliko odločanja je ljudstvo z volitvijo dalo v roke svojim najboljšim možem, ki jim zaupa, da razumejo njegove potrebe in imajo voljo in sposobnost, da zanje skrbe. Na vas je sedaj, slovenski župani, da tega zaupanja ne zlorabite, da ne nastopate proti njegovim kulturnim težnjam. Izdajicam nad samim seboj — ljudstvo ne odpušča! Volitve prinašajo obračune z njimi, — v kolikor s svojim prezirom in zaničevanjem ne obračunajo že prej.

Sicer pa ne dvomimo, da slovenski župani v polni meri razumejo težnje našega ljudstva za izobrazbo in da bo novi odlok prinesel našemu ljudstvu novega razmaha delovanja, k čemur bodo tudi župani doprinesli svoj delež.

— **Poštno-brzojavni komisarijat za Julijsko Krajino v Trstu** sporoča, da bo s 1. maja zopet vzpostavljena poštna nabiralnica na Sv. Gori, odkoder se bo pošta vsak dan odpošiljala dalje preko poštnega urada v Solkanu potom poštnega sla.

— **Nesreča na morju.** Iz Splita poročajo, da se je v pondeljek v kaštelanskem zalivu pripetila velika nesreča na morju, pri kateri je utonilo šest oseb — trije moški in tri ženske — dočim je bilo 12 oseb rešenih. Nesreča se je dogodila na ladji, kije dovažala mleko v razne kaštelanske kraje. Nesreča je nastala na ta način, da je stara ladja puščala vodo in se potopila, predno je dospela v pristanišče.

Društvene vesti

— **Pevsko društvo «Ilirija».** Danes vaja točno ob 20. uri. — Odbor.

— **Prireditev M. D. «Sparta».** V nedeljo popoldne nastopi v dvorani DKD pri Sv. Jakobu dramatični odsek M. D. Sparta iz Škednja z naslednjim sporedom, ki bo prav gotovo zadovoljil mlado in staro:

1) Ribičič: Škrati, 2) Ribičič: Čudodelna srajca, 3) Kuplet «Kuža-Muca» iz Milčinskega

pravljične igre «Mogočni prstan», uglasben od Viktorja Parme.

Slavno občinstvo nam bo v veliki meri pomagalo do nadaljnega delovanja, če se v obilnem številu udeleži naše prireditve, in radi tega si štejemo v prijetno dolžnost ponovno povabiti k prireditvi vse rojake iz Škednja, kjer nam ni mogoče nastopiti, kakor tudi iz mesta in okolice.

Začetek ob 3.30. — Odbor.

— **Podruž. Sol. društva pri Sv. Ivanu** priredi 10. maja koncert na vrtu Nar. doma istotam. Da bo moralni in materijalni uspeh čim večji, se obrača odbor do vseh delujočih pevskih društev s prošnjo, da bi priskočila s par zbori na pomoč.

Natančnejše poročilo sledi.

— **Društvo «Prosveta» v Trstu** bo zaključilo v nedeljo 25. t. m. tečaj za pevovodje, ki ga je priredilo skupno z «Glasbeno Matico». Vsi posetniki tečaja so vabljeni, da se udeležijo zaključitve, ki se bo vršila v navadnih prostorih točno ob 9. dop. — Odbor. —

— **Dramatični odsek M. D. P. — Trst**, priredi v nedeljo 26. t. m. v dvorani DKD pri Sv. Jakobu Nušičevo znamenito komedijo v 3. dejanjih: «Narodni poslanec».

Igra je prepletena z zdravim domačim humorjem in loteva človeka naravnost veselje, ko opazuje na odru namišljenega trgovca Perića, ki si je stavil v glavo postati poslanec. Seveda se v svoji popolni neizkušenosti večkrat opeče in dela s svojimi vsekakor nepravilnimi nastopi svoji partiji največje neprilike.

Glavno ulogo trgovca Perića igra g. Furlan Drago, ta mladi nadebudni diletant. Vsi drugi igralci mu bodo pod režijo gosp. R. Fača tvorili lep in kaj živ okvir.

Sedeži in vstopnice so v predprodaji v nedeljo zjutraj od 10. ure predp. pa do začetka predstave.

SPORT

Nogometna tekma med goriško «Sparto» in barkovljanskim «Valom», ki se je imela vršiti preteklo nedeljo v Gorici in je bila v zadnjem hipu preklicana radi nepričakovanih ovir, se bo vršila to nedeljo, ob 3.30 popoldne, na igrišču «Sparte», ki je bilo med tem časom pripravljeno, da bo odgovarjalo vsem zahtevam. Zanimanje, ki je vladalo za to tekmo, se gotovo ni poleglo, pač pa podvojilo, kakor nam poročajo iz Gorice. Prepričani smo, da bo privabila ta tekma vse goriške sportnike na obširno igrišče «Sparte», in to tem bolj, ker bo nedeljska tekma prva med goriškim in tržaškim moštvom.

— **S. D. «Adria»**. Danes odborova seja ob 20. uri v navadnih prostorih. Navzočnost vseh novoizvoljenih odbornikov nujno potrebna. — Predsednik.

Tekma za kupo zlatarja g. Al. Povha.

V nedeljo 26. t. m. se bo vršila povratna nogometna tekma med četo M. D. P. Trst in I. četo S. D. Adria. Začetek tekme ob 14. uri. Po tej tekmi nastopita četi M. D. P. Opčine in Sparta.

Da bo igrišče Adrie v ul. Calvola zopet polno gledalcev, je gotovo, ker vlada med našimi ljubitelji sporta že sedaj veliko zanimanje za te tekme.

— **Herpelje — Kozina.** V nedeljo 26. t. m. se bo vršila tekma za kupo g. Povha med S. D. «Adria» II. četo in S. k. «Jadran» Herpelje-Kozina, na igrišču Adrie — via Calvola.

V to svrho so naprošeni igralci «Jadrana», da se snidejo točno opoldne v gostilni g. Jankoviča; in sicer sledeči: Franc Benčič, Race Rado, Vinko Resinovič, Angelj Dujmovič, Benčič Rado, Resinovič Franc (33), Jankovič Josip, Uršič Josip, Fegeš Angelj, Benčič Josip, Resinovič Josip.

Iz tržaškega življenja

— **Nevaren padec železničarja.** Včeraj popoldne okoli 13. ure se je na glavnem kolodvoru ponesrečil 45-letni železniški podajač Romeo Ribecchero, stanujoč v gostilni «Ai tre amici» v ulici Udine. Mož je pri snaženju železniških vozov padel z neznatne višine, a tako nesrečno, da si je zlomil hrbtenico. Tovariši so ga prenesli v bližnji urad, kamor je kmalu potem dospel zdravnik rešilne postaje, ki je ponesrečenca po prvi pomoči dal prepeljati v mestno bolnišnico. Tam so ga sprejeli v nevarnem stanju v kirurgični oddelek.

— **Samomor nezveste žene.** Včeraj popoldne okoli 14. ure sta dva vojaka, idoča skozi borov gozdič pri Sv. Alojziju, našla kraj steze v travi žensko srednjih let, ki se je zvijala v strašnih bolečinah; iz ust ji je silila zelenkasta pena, poleg nje pa sta ležala na tleh kozarec in majhna steklenica. Ni bilo težko dognati, da se je ženska zastrupila. Vojaka sta hitela telefonirat na rešilno postajo, odkoder je kmalu potem dospel na lice mesta zdravnik. Ta je neznanki, ki je bila izpila precejšnjo količino karbolne kisline, izpral želodec, nato jo je dal nemudoma prepeljati v mestno bolnišnico, kamor je dospela v smrtnonevarnem stanju.

Pri nesrečni ženski niso našli nikakih osebnih listin, vendar pa je bila pozneje spoznana za 38-letno zasebnico Pijo Corca, stanujočo na Corsu V. E. III. št. 39. Spoznal jo je njen soprog, težak Ivan Corva, ki je povedal, da je žena preteklo soboto zbežala z doma s svojim ljubimcem, 23-letnim težakom Josipom Belamarichem, s katerim je že delj časa skrivaj ljubimkovala; pustila je doma tri nedoraste otroke. Pozneje se je očividno skesala svojega nepremišljenega dejanja, najbrž tudi ker je uvidela, da bo novemu ljubezenskemu razmerju kmalu konec, kar je bilo pač zelo verjetno. Pred moža se očividno ni upala več, zato je v obupu poravnala svojo krivdo z življenjem.

Predno je Corvova pobegnila, je vzela s seboj znesek 3000 lir — denar, ki je bil kot prebitek dnevnih dohodkov mlekarne, ki jo je žena vodila, tudi deloma moževa last, ker je bil on solastnik mlekarne. Ko so jo našli, ni imela Corvova pri sebi niti stotinke. Zato je verjetno, da je denar zapravila z ljubimcem.

Nesrečna ženska je izdihnila ob 20.30 po dolgi in strašni borbi s smrtjo.

— **Žalosten epilog obupnega dejanja mlade dninarice.** Včeraj predpoldne je umrla v mestni bolnišnici 21-letna dninarica Ivanka Čok, o kateri smo poročali, da se je predsinočnjim zastrupila s solno kislino na lonjerski cesti. Kakor znano, je nesrečno dekle storilo obupni korak baje radi neke živčne bolezni.

— **Nezgoda pri delu.** Na Lloydovem parniku «Pilsna», zasidranem pred hangarjem št. 55 v prosti luki Duca D'Aosta, se je včeraj popoldne ponesrečil 60-letni težak Josip Turk, stanujoč v ulici Pietà št. 8. Pri delu mu je padlo na hrbet par desk, pri čemer je mož zadobil tako hude poškodbe, da so ga morali prepeljati v mestno bolnišnico. Ako ne nastopijo kake komplikacije, bo ozdravil v 10 dneh.

— **Slabo zdravilo.** Včeraj popoldne je prišel iskat pomoči na rešilno postajo 50-letni grof Pasquale Rossetti, stanujoč v ulici Chiozza št. 50; izjavil je, da je doma mesto nekega zdravila izpil pomotoma par požirkov amonijaka. Zdravnik je Rossettiju izpral želodec in ga s tem zaenkrat rešil iz nevarnosti. Ker se je pa bilo bati kakih komplikacij, je bil mato razmišljeni grof prepeljan v mestno bolnišnico, kjer si bo moral par dni zdraviti posledice čudne pomote, — če gre sploh za golo pomoto.

— **Iz zapora v opazovalnico.** 42-letni Ivan Gerbec, stalen gost zaporov, je predvčerajšnjim po dolgem čepenju v neprijaznih celicah zapora v ulici Coroneo zopet dihal svoboden zrak, ker je dopolnil pokoro za zadnji greh. Pomladansko solnce je moža ogrelo in da bi se oddahnil od prestanih neprijetnosti in težav, je krenil v neko gostilno na kozarec vina. Iz te gostilne je šel v drugo in tretjo; povsod je seveda pošteno pokusal vinsko kapljico. Proti večeru ga je imel že toliko pod kapo, da ni več vedel, kaj početi. Ko je tako razpoložen kolovratil po trgu Ospedale, je legel na tir pred tramvaj, ki je vozil proti Rojanu. K sreči je tramvajski uslužbenec pravočasno ustavil voz in tako preprečil, da Gerbec ni prišel pod kolesa. Navzočni ljudje so rogovileža pomagali na noge ter ga spremili v bližnjo bolnišnico, kjer so ga sprejeli v opazovalnico.

— **8000 lir pod pisalno mizo.** Nenavadno srečo je imel predvčerajšnjim trgovec Graziano Castelbolognese. Ko se je predpoldne mudil v uradu denarnega zavoda «Banco di Sicilia», je izgubil okrogel znesek 8000 lir; tisočaki so mu neopazno zdrknili iz žepa pod mizo, pri kateri je izpolnil neko nakaznico. Šele uro pozneje je Graziano ugotovil, da nima denarja več pri sebi. Dasi je imel prav malo upanja, da najde izgubljeni znesek, je pohitel nazaj v banko, kjer je zvedel veselo vest, da je denar našel orožniški podčastnik Ego Caporali in ga izročil blagajniku. Tako je Graziano dobil nazaj svoje tisočake, za kar se je pač lahko iskreno zahvalil poštenemu podčastniku.

Vesti z Goriškega

ZVEZA PROSVETNIH DRUŠTEV
Društva pozor!

Videmski prefekt com. Ricci je z okrožnico št. 414 od 28. februarja 1925., zopet poveril oblast županom, kj jim pripada po zakonu o javni varnosti čl. 39. in ki jim je bila začasno vsled izrednih razmer odvzeta in pridržana podprefekturi. Čl. 39. se glasi: «Ne morejo se vršiti v javnem ali odprtem prostoru prireditvi, akademije, plesi, niti kakršnekoli druge prireditve ali zabave brez dovoljenja krajevnih oblasti javne varnosti.» — Krajevna oblast je župan in orožniška postaja.

Društva torej, ki prirejajo javne veselice v društvenih ali javnih dvoranah ali na prostem (ne dvoriščih, kozolcih, v skednjih) — izvzeti so oni prostori o katerih govorimo v točki 2. — naj odslej nastavljajo prošnje za prireditve NA ŽUPANSTVO, kjer dobe tudi dovoljenja. Prošnjo je treba napraviti na kolkovnem papirju za 2 L (pisano je le 1 L). — Prošnji pa naj dočajo kot doslej: a) kolkovni papir za 3 L za dovoljenje; b) potrdilo o plačani državni taksi 18.10 L; c) predhodni vizum zastopnika avtorskega prava o plačanih 10% dohodkov, d) prepis oziroma izvleček del, ki se predstavljajo. Županstvo samo nato izda dovoljenje v sporazumu z orožniško postajo (ki da svoj «nulla osta»).

2. S tem pa se seveda niso nič spremenile odredbe, ki zadevajo prireditve v javnih podjetjih, kot to javno govori člen 38. pravilnika k zakonu o javni koristi: «Krajevne oblasti javne varnosti ne morejo izdajati dovoljenj za javne plese v kakem podjetju, o katerem govori člen 50. (zakona o javni varnosti), brez pristanka okrožnih (podprefektur) političnih oblasti.» — Člen 50. zakona o javni varnosti se glasi: «Ne morejo se otvoriti brez dovoljenja okrožnih podprefektur) oblasti javne varnosti restavracije, pivnice, gostilne, točilnice, kavarne, ne druga podjetja, kjer se prodajajo na drobno ali se točijo vino, pivo, likerji ali druge pijače, ne javne biljardne igralnice ali druge javne igralnice, ne kopališča.»

Za prireditve torej, ki se vrše v gostilnah ali sploh javnih točilnicah, je treba, kot prej, vlagati prošnje, opremljene kot označeno zgoraj pod točko 1., na podprefekturo.

3. Za kakršnekoli društvene prireditve (zabavne, dramatične, predavanja, tečaje), ki se vrše v zasebnih ali društvenih prostorih in ki so dostopne le društvenim članom in njihovim rodbinam, ni potrebno kot prej, nikako predhodno dovoljenje ali javljenje oblastvom javne varnosti.

Omenjeno okrožnico je izdal — treba dobro pomniti — videmski prefekt com. Ricci, torej velja za podprefekture: Čedad, Gorica, Gradiška, Idrija. Ne velja pa okrožnica za glavno mesto podprefekture t. j. Videm, ter za glavno mesto okrožij t. j. za Čedad, Gorico, Gradiško, Idrijo.

Da povzamemo torej še enkrat na kratko:

1) Za prireditve po zasebnih in društvenih dvoranah, na prostem, v kozolcih in skednjih izdaja dovoljenje županstvo.

2) Za prireditve po gostilnah in prostorih, kjer se toči pijača, je treba kot prej nasloviti prošnje na podprefekture.

3) Za prireditve v društvenih in zasebnih prostorih, ki so dostojni le članom društva, ni potrebno, kot prej nobeno dovoljenje.

— **Sveto pri Komnu.** — Dolgo smo odlevali, da obnovimo naše duševno društveno življenje v vasi. Na novo osnovana društva, vsemogoče prireditve, — vse nam je zbujalo spomine na lepe čase, ko smo imeli v vasi delavno društvo. Končno nam je teh spominov dovolj — in obudili smo društvo.

V soboto, dne 18. t. m. smo se zbrali zvečer fantje in možje, da izvršimo ta za našo vas tako pomembni dogodek. Mnogo nas je bilo — več kot smo mislili.

Odposlanec «Zveze prosvetnih društev» nam je tolmačil pomen društvenega — prosvetnega dela in njega uredbo ter poročal o tej naši važni prosvetni napravi, ki smo se ji z veseljem pridružili, sebi in nam vsem v dobro.

Po sprejetju pravil smo volili prvi odbor. Brainega in pevskega društva «Draga» v Svetem z vrlim Antonom Maličem kot predsednikom na čelu. Po živahnih pogovorih o raznih panogah društvenega delovanja, ki se bo začelo takoj uresničevati, smo se razšli z veselo zavestjo, da smo prvi, najtežji korak za društveno življenje naše vasi — korajžno napravili. Da bo krepko živelo naše društvo, nam jamči število mož, fantov in deklet ter njih dobra volja, — in že krepka, izvežbana godba na pihala, ki je društvu najkrepkejša opora.

— **Kostanjevica na Krasu.** — Na belo nedeljo, na lep pomladni dan, poln listja in cvetja, smo obrodili naše «Bralno in pevsko društvo Zora». — Na ruševinah vzrastlo novo vas naj dopolni še na vojnih propalostih in obupu vzvetela zgradba novega duševnega življenja.

Odposlanec «Zveze prosvetnih društev» nam je predaval o pomenu društvenega življenja in njegovi organizaciji. Hvaležni smo mu za koristno pouk.

Sprejeli smo društvena pravila in se včlanili v našo prosvetno matico, ter s tem društvo obnovili. Društveni pevovodja g. Spačal, ki je s svojo pridpostjo že po vojni izučil svoj cerkveni zbor, bo z malim trudom izučil tudi naš novi društveni zbor, ki postane naš ponos in steber.

— **Iz St. Petra.** V nedeljo ob 4 popoldne ponovi Izobraževalno društvo «Mladina» Finžgarjevo dramo «Veriga». Med odmori bo sviral «Godbeni krožek» iz Mirna.

Senzacijonalen samomor v Gorici

Gorica, 23.

Nocoj okoli 7. ure se je razlegel v ljudskem vrtu strel, ki je seveda povzročil veliko pozornost med mimoidočimi. Takoj so nekateri meščani odhiteli v smer, iz katere je počil strel. Na klopi v drevoredu so našli človeka s prestreljeno glavo; iz rane mu je curljala kri, z desnico je še krčevito stiskal revolver, iz katerega si je pognal kroglo v glavo. Mnogi izmed navzočnih so v samomorilcu takoj spoznali rag. conte Aleksandra Belluzzija, ki mu je bilo okoli 35 let. Samomorilec je eden izmed onih, ki so se po vojski naselili v Gorici; doma je iz Rima. Conte Belluzzi je bil v Gorici zelo znan, ker je zavzemal važna mesta. Bil je častnik narodne milice, član vodstva goriškega fašja in občinski svetovalec.

Na lice mesta je bil takoj pozvan «Zeleni križ». Belluzzi je bil v avtomobilu prepeljan v bolnišnico usmiljenih bratov, kjer so mu zdravniki takoj izvedli operacijo, ki pa je bila brezuspešna: Belluzzi je malo pozneje izdihnil.

Meščani radovedno vprašujejo, kaj je gnalo nesrečneža v smrt. Zanimiva je okolnost, da niso našli v njegovi listnici nič denarja. Radi tega nekateri sklepajo, da se je Belluzzi usmrtil radi slabih gmotnih razmer. Vendar pa je to zelo malo verjetno. Mogoče se bo dalo iz pisma, ki ga je pokojnik naslovil na svojo ženo, dognati, zakaj se je Belluzzi ustrelil. Pokojnik zapušča poleg žene še 2 otroka.

— **Iz Kobarida.** Na belo nedeljo so se vršile v sosednem Trnovem občinske volitve. Čeprav je kobariški komisar prof. Cavalotti napenjal vse sile, da bi prodrla fašistovska lista, je pri volitvah zmagala na celi črti slovenska lista, sestavljena iz samih poštenih in zavednih mož in fantov.

Politični tajnik furlanske fašistovske zveze, gen. Ronchi se na izidu teh volitev lahko prepriča, kako klaverni so praktični uspehi študije prof. Cavalottija o vprašanju drugorodcev, in tudi prof Cavalotti bi se lahko prepričal, da bi bilo za njega in za ugled države mnogo bolje, ako bi se poprijel, če je zares profesor, poduha in drugih hvaležnejših študij.

— **Pevci zbora «Goriški krožek»!** V nedeljo 26. t. m. ob 9. uri vaje v «Mladiki». Vadile se bodo pesmi: «Žanjica», «Svatovske», «Molitev pastirčkov», «Gozdna samota» in «Peljemo devojko». Manjkati ne sme nihče!

— **Poglavje brez konca.** V torek popoldne je netila 74-letna Terezija Stanič iz Grebna pri Ajbi ogenj na domačem ognjišču. Nenadoma je v ognju nekaj treščilo in iz desne noge starke je pričela curljati kri. Med drvi je bila očividno pomešana kaka patrona ali kaj podobnega, katero so skupno z drvi prinesli iz hoste in ki je na ognju eksplodirala. V sredo zvečer je prepeljal staro Stanič «Zeleni križ» v goriško bolnico, kjer bo morala ostati približno mesec dni.

V Mirnu pa je našel 18-letni Viktor Bon kapselj, s katerim se je tako dolgo igral, dokler ni eksplodiral ter ga težko ranil na levi roki. «Zeleni križ» ga je prepeljal v goriško mestno bolnico, kjer je Bon poplačal svojo neprevidnost s tem, da je izgubil levo roko, katero so mu morali odrezati.

— **Strah morca pred norišnico.** Štefan Stanič iz Anhovega je že dalj časa bolehal na duhu, vsled česar so se njegovi domači odločili, da ga dajo prepeljati v norišnico S. Osvaldo in so v to svrho poklicali iz Gorice «Zeleni križ». Ko je Stanič ugledal sanitarce, je skočil s prvega nadstropja na tla ter oddirjal v divjem begu v bližnji gozd. Sanitarci so jo mahnili za njim ter so ga po daljšem trudu in naporu ujeli, nakar so ga z rešilnim vozom odpeljali tja, kamor Staniču pri vsej blaznosti ni dišalo iti.

— **Komen.** Dne 26. t. m. uprizori tukajšnja mladina vdrugič veselo igro «Stari grehi». Na programu je tudi več pevskih točk. Po igri prosta zabava. Na prireditev vljudno vabi — mladina.

— **Goče pri Vipavi.** Tukajšnje izobraževalno-pevsko društvo «Nanos» priredi v nedeljo veliko veselico z bogatim in lepim sporedom pod «Strmcem» na dvorišču g. Franca Kebe. Prosimo vsa sosedna društva, da pohitite v nedeljo na Goče, kjer bo preskrbljeno tudi za dobro vino in postrežbo. Na svidenje!

— **Dramatično društvo v Gorici** uprizori v soboto dne 25. aprila 1925 ob 20.30 in v nedeljo dne 26. aprila 1925 točno ob 15 v gledališki dvorani «Trgovskega doma» komedijo v treh dejanjih «Vdova Rošlinka». Dejanje se godi na Gorenjskem v starih dobrih časih v hiši vdove Rošlinke. — Cene: Sedeži I. razreda L 8, sedež II. razreda L 4, sedež IV. razreda L. 3. Stojišča L 2. — V cenah je všteta vstopnina in državna taksa.) — Predprodaja vstopnic v Narodni knjigarni, Via Carducci 7.

— **Ajdovščina.** Okrajna bolniška blagajna v Ajdovščini razpisuje na dan 26. aprila t. l. volitve zastopnikov delavcev kakor tudi zastopnikov delodajalcev. Ob tej priliki bi bilo umestno svetovati vsem tistim, ki pridejo pri volitvah v poštev, da bi si izvolili delavci kakor tudi delodajalci v zastopstvo te pozneje ti poslednji v predsedništvo može, ki bodo znali voditi bolniško blagajno, ki bodo znali ugoditi željam in potrebam vseh zavarovancev in vseh delodajalcev. Prihodnji odbor bo moral skrbeti predvsem, da bo znal s svojim vplivom prisiliti delodajalce, da bodo redno plačevali prispevke, da se mu ne bo treba posluževati sodnije, odvetnika in blagajniškega tajnika, kateri se je pošiljal vsak mesec pobirat prispevke, kakor kak berač. Izvoli naj se torej odbor, ki bo hotel in mogel vršiti težko nalogo, ki ga čaka.

Vesti iz Istre

— **Ilirska Bistrica.** V nedeljo 26. t. m. bo gostovala pri nas «Čitalnica» iz Trsta, ki uprizori znameniti trodejanko D. Niccodemijevo — «Scampolo». Dialog v tej igri je zelo živahen, poln drobnih duhovitosti, ki vežejo poslušalca od začetka do konca igre. Tipi so plastični kot jih ne dobimo zlepa. — Igro režira A. Širok. V glavni ulogi nastopi g. Perčič, v naslovni pa gdčna Hrvatinova. — Za igro vlada tu izredno zanimanje, pa saj ni čudno. Redkokdaj se nam nudi tako lepa prilika kot sedaj poslušati lepo stvar in dobro podano saj je znano, da je imela «Čitalnica» lepe uspehe že v Trstu, v Gorici in v Postojni.

Predstava začne ob 4. popoldne.

Cene na trgu Cavour

(Oddaja na debelo)

Česen 700-1000; pomaranče 100-200; špargljі 500-650; karfijol 100-180; kapus 70-150; čebula 60-130; solata 80-300; limone (100 komadov) 8-10, jabolka 250-420; krompir 65-80; krompir (nov) 200-220; grah 110-180; paradižniki 250; radič 60-400; redkov (100 šopkov) 35-40; špinača 60-140.

Borzna poročila.

DEVIZE Amsterdam od 970.— do 980.— Belgija od 122.60 do 124.—; Pariz 126.50 do 127.—; London od 116.80 do 117.—; New York od 24.30 do 24.42; Španija od 340.— do 350.—; Švica od 471.— do 473.—; Atene od 48.50 do 45.25; Berlin do 577.— do 585.—; Bukarešt od 10.75 do 11.25; Praga od 72.20 do 72.70; Ogrska od 0.0330 do 0.0342; Dunaj od 0.0338 do 0.0348; Zagreb od 39.20 do 39.40.

VALUTA; Avstrijske krone od 0.0335 do 0.0345 dinarji od 39.10 do 39.30; dolarji od 24.30 do 24.40; novci po 20 frankov od 93.— do 95.— funt šterling od 116.70 do 116.90.

Benečijske obveznice 79.75.

Mali oglasi

IŠČE se služkinja z dobrimi spričevali, ki zna kuhati. Dobra plača. Dr. Pretner, Pendice Scorcola 336. 548

MLADENIČ, sedlar in tapetnik, išče službe v mestu ali na deželi. Naslov: Lah Edvard p. Dutovlje 66. 549

LOVSKI PES (Dachs) napol izurčen, se kroda. Kadram, Zgonik pri Proseku. 550

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec. Via Giulia 29. 66

PRODA se nova hiša s peparno vred. Naslov pri tržaški in goriški upravi. 538

BRISKEGA pomočnika, mlajšega, tudi poldelavca sprejme takoj Ivan Cubr, II. Bistrica. 542

BANCO METALLI PREZIOSI
Via della Borsa 2, tel. 12-97
KUPUJE krone, goldinarje, zlat in srebrn denar ki ni v rabi kakor tudi zlato, srebrnino, platin in drugulje ter jih (68)
plačuje po najvišjih cenah.

Učenko 222
z zadostno izobrazbo
sprejme veletrgovina z manufakturo
Vinko Sket - II. Bistrica

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje 66
kupuje
Zlatarna ALBERT POVH
Trst, Via Ma zini 46

TRGOVINA
kuhinjskih potrebščin, velika izbera lončevine, porcelane, steklenine, aluminija, emajliranega železa, svetilk in galanterije vseh vrst.
FRANCESCO SUTZ
Trst Via XXX ottobre štev. 6
(nasproti podr. Ljubljanske kreditne banke)
Ugodne cene. (968) **Postrežba točna.**

Bar-Buffet Al Tronco di pino
Trst — Via Milano št. 29.
Točijo se najboljša vina. - Sladki prosekar, kraški teran, belo vipavsko in črno istrsko; kakor tudi Marsala Florio in Vermuth Cinzano.
Velecenjenemu občinstvu se priporoča
298 **IVAN SUBAN.**

Zaloga domačih vin.
Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine **Viale XX settembre 94** (prej Acquedotto) na drobno in za družine **Via Giuliani 32**. - Telef. 2-41
Priporoča se lastnik
(47) **FR. ŠTRANCAR.**

ALOJZIJ POVH
Piazza Garibaldi 2, I. nadstr.
Telefon 3-29
Največja zaloga ur in zlatenine v Trstu. Prodaja tudi na obroke

PODLISTEK (86)

V. J. KRIŽANOVSKA:

Moč preteklosti

Roman v treh delih.

Iz ruščine prevedel *Ivan Vouk.*

— Ah, Pavlik! Morda najdeš tam cel zaklad, dragocene posode, zlateninu! — je navdušeno vzkliknila Lolo.

— Vse zaklade Ali-Babe so signori Montignoso shranili zame v predvidevanju moje podobnosti z njimi, — je odgovoril baron z nasmehom.

— Vsekakor si ti, Pavlik, določen za njih naslednika, — je rekel Mišelj ter se nasmejal iz vsega grla. — Sedaj pa poslušajte, da vam povem, kakšno raziskovanje sem izvršil v prepovedanem kraju.

— Miša, angelj moj, ali mi pokažeš pot? — je zavpila Lolo.

— Ne, hvala. Drugič pojdem tja samo v večji družbi, — je rekel Mišelj.

— Kje si bil in kaj si videl? — ga je vprašal baron s temnim obrazom.

— Ojoj! Prav malo, — je obžalujoče odgovoril dečko — torej poslušajte. Davi sem zgodaj vstal, vzel s seboj vrvno lestvico, ki sem jo nalašč za to kupil, in sem splezal na veliko drevo tam, kjer je zid visok in odkoder se na drugi strani tudi vidijo drevesa. Ni bilo lahko gledati skozi gosto rašč zelenja in dračja, vendar pa sem ugotovil, da je moral biti na tej strani vhod v grad, zakaj ko sem skušal iti dalje ob zidu, sem odkril nekakšna vrata a za njimi dvorišče. Tam sem privezal lestvico in se spustil doli. Dvorišče je tlakovano, toda strašno poraščeno s travo in trnjevim grmovjem, ki mi je raztrgalo hlače; to pa me ni zadržalo. Ugotovil sem, da meji zid kapele na dvorišče, in videl sem tudi vrata, ki peljejo bržkone v zakristijo. Toda treba se je povzpeti kakih deset vstopnic, a vrata so zagrajena z železno žico. Dalje sem našel star vrt in v njem polno grmov divjih vrtnic. Tam je terasa z balustrado in mramornimi klopmi; vse je precej pokvarjeno, toda vrata so tudi zaprta in bržkone od znotraj zapahnjena. Ni mogoče pogledati notri in, da po pravici povem, me zdaj prav nič več ne mika gledati, ker se mi je zgodilo nekaj čudnega... Hvala Bogu, nisem praznoveren! Vse se je izvršilo o belem dnevu, solnce je močno sijalo in radovednost me je mučila. Tedaj pa me je prevzel neki nemir, ki si ga ne znam razložiti. Se boste smejali, toda prisegam vam, da sem jasno občutil, da niesem bil sam tam. Imel sem občutek, da se okoli mene gibljejo nevidna bitja in se me dotikajo. Nikdar v življenju nisem občutil kaj takega. Spočetka sem se skušal upirati temu občutku; ščipal sem se, gledal sem in otipaval stari, popolnoma počrneli kip, ki stoji pri terasi, toda ni nič pomagalo. Prevzel me je takšen strah, da sem zbežal od tam, in ko sem se vzpenjal po lestvici, je poleg mene renčal in lajal pes. Brrr! — bilo je prav grozno.

— Miša, Miša! Ali je moj sin tako glup in praznoveren? — se je nasmejala Helena Aleksandrovna. — Kako da nisi prišel na to, da laja «Moro», stari kastelanov pes. Dober čuvaj je in je videl v tebi tatu. Ha, ha, ha!

— Nič ni res, mama. Ta pes je prikazen psa signora Montignoso, ki blodi po zazidanem krilu grada in išče gospodarja, — je vzkliknila Lolo, ki je zardela od razburjenja. — Severia mi je pripovedovala, da pes-strah večkrat laja in renči v zadelanih sobah in da ne more nihče vdreti notri, niti tat ne, ker neki veliki «čarovnik» je začaral ta del gradu in ni mogoče stopiti vanj pred določenim rokom.

To pojasnjenje je izzvalo splošno veselje in sklenili so, da razrušijo čare, kakor hitro bo zaključena kupna pogodba.

Navidezno je baron soglašal z družbo, toda v resnici mu je bila odvratna in ga je jezila misel, da bi utegnili lahkomiselni in radovedni ljudje vdreti v njegovo svetišče. V teh tajinstvenih, tri stoletja zaprtih sobah se mu je zdelo, da sta on in Valerija združena; tam so ju vezale nevidne, samo njima znane vezi, ki sta se jih bala, istočasno pa si jih strastno želela.

Dva tedna sta pretekla navidezno mirno. Valerija in baron sta se ves čas zelo rezervirano vedla drug proti drugemu, kakor da se drug drugemu umikata, a skrivaj se je nadaljevalo njuno razmerje, ki ga je ustvarilo odkritje tajnega vhoda. Tajna sila ju je večkrat zvabila v prepovedane sobe. Izogibala sta se samo velike dvorane, kapele in kopalnice, a najrajši sta se mudila v sobi Giovanne in v oni, v kateri je živel Paolo di Montignoso. Skupaj sta prebirala garderobo, preiskovale skrinje in kovčege; večkrat sta se smejala in veselila svojim odkritjem, včasih pa sta tudi kaj takega našla, kar ju je vznemirilo in zbegalo. Ti nočni pohodi so ju zbližali drug k drugemu; v čudnem ozračju oživele preteklosti sta skoraj pozabila na sedanjost in se prerodila kot Paolo in Giovanna.

Najbolj zanimivo pri vsej stvari pa je bilo to, da se je po dnevu vsa ta fantazmagorija stajala in izginila brez sledu, a namesto nje je nastopilo čuvstvo neugodja in nezaupnosti.

Toda skupaj z nočnimi sencami so oživela druga čuvstva in po nekaj dneh zatajevanja ju je usodna medsebojna privlačnost zopet združila v prepovedanem kraju.